

Sygn. akt III AUa 2042/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ireneusz Lejczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Irena Różańska-Dorosz SSO del. Iwona Iwanek
Protokolant:	Dagmara Kiełtucka

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek apelacji Z. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

z dnia 10 lipca 2013 r. sygn. akt VII U 577/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I oddalił odwołanie wnioskodawcy Z. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 12 marca 2013 r. i w punkcie II nie obciążył wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Wnioskodawca, urodzony (...), w dniu 9 stycznia 2013 r. złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę. Na dzień złożenia wniosku o powyższe świadczenie wnioskodawca spełniał warunki do przyznania emerytury w zakresie ogólnego stażu ubezpieczeniowego oraz faktu nie przystąpienia do OFE. Warunek posiadania 60 lat wnioskodawca spełnił w dniu 9 lutego 2013 r.

Wnioskodawca udowodnił przed organem rentowym, iż do dnia 1 stycznia 1999 r. jego okres pracy w warunkach szczególnych wynosi 11 lat 9 miesięcy i 25 dni.

Wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) Sp. z o.o. w Z. w okresie od 17 października 1977 r. do 31 marca 1985 r. w charakterze ślusarza. Powyższy zakład wykonywał konstrukcje stalowe dla różnych zakładów produkcyjnych, a także mieszała do mas ceramicznych oraz wózki dla Zakładów (...). Wnioskodawca był zatrudniony w Wydziale Produkcyjnym. Miejszem pracy wnioskodawcy w całym okresie zatrudnienia była hala, na której oprócz ślusarzy pracowali jeszcze spawacze. Wnioskodawca w całym okresie zatrudnienia wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wyłącznie prace ślusarskie. Wnioskodawca nigdy nie był oddelegowywany do innych prac. Wnioskodawca jako ślusarz zajmował się cięciem materiałów, gwintowaniem, wierceniem. Przygotowane przez niego elementy konstrukcji były spawane przez spawaczy. Po zespawaniu elementów konstrukcji przez spawaczy wnioskodawca czyścił je, miniował a później malował. Na hali gdzie wnioskodawca pracował panowały wysokie temperatury, ulatniały się opary chemiczne, był hałas i zapylenie. Po zakończeniu pracy w 1985 r., wnioskodawca otrzymał świadectwo pracy, w którym wskazano, iż w okresie zatrudnienia od 17 października 1977 r. do 31 marca 1985 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę ślusarza. Za okres tego zatrudnienia wnioskodawca nie otrzymał świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Sąd I instancji, opierając się na ustalonym w sprawie powyższym stanie faktycznym, uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że sporna kwestia dotyczyła tego, czy wnioskodawca podczas zatrudnienia w Zakładach (...) Sp. z o.o. w Z. od 17 października 1977 r. do 31 marca 1985 r. w charakterze ślusarza, wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca domagał się uwzględnienia tego okresu, podnosząc, iż w okresie tego zatrudnienia wykonywał pracę ślusarza na hali w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych z narażeniem na hałas, zapylenie, opary chemiczne, co według niego kwalifikuje ten okres do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy, powołując się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 3 grudnia 2012 r., sygn. akt III A Ua 1475/12, wskazał, że nie każde zatrudnienie w narażaniu na niekorzystne dla zdrowia czynniki, takie jak hałas przekraczający dozwolone normy, zapylenie, opary chemiczne, wysokie temperatury lub zmienne warunki atmosferyczne stanowi pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których uprawnionym osobom przysługuje prawo do emerytury w wieku obniżonym, ustala się bowiem - jak stanowi ust. 4 art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 135 poz. 1127 z późn. zm.) - na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) oraz - pomocniczo - tzw. zarządzeń resortowych wydawanych przez ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralnych związków spółdzielczych.

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd I instancji stwierdził, że zatrudnienie wnioskodawcy w warunkach szczególnych, jako ślusarza w powyższym zakładzie, należy rozpatrywać przez pryzmat prac wymienionych w Dziale III w hutnictwie i przemyśle metalowym oraz ewentualnie w Dziale XIV – prace różne. W związku z tym, iż w dziale III prace różne w hutnictwie i przemyśle metalowym jedynie w pkt 82 są wymienione prace ślusarskie przy remoncie wewnątrz cystern, których to prac wnioskodawca nie wykonywał, a w dziale XIV prace różne nie wymieniono prac ślusarzy, brak jest podstaw do uwzględnienia spornego okresu zatrudnienia do pracy w warunkach szczególnych.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że w Dziale XIV w pkt. 12 są wymienione prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, nie ma natomiast wymienionych prac wykonywanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Z tych też względów również na tej podstawie nie można wnioskodawcy uwzględnić do okresu pracy w warunkach szczególnych spornego okresu zatrudnienia mimo, że

wnioskodawca pracując w sąsiedztwie spawaczy był narażony na opary chemiczne wydobywające się podczas spawania.

W tym stanie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca w spornym okresie nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i tym samym nie posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wobec czego odwołanie jako niezasadne oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc. Orzeczenie o kosztach procesu oparto o przepis art.102 kpc.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył wnioskodawca, podnosząc, że zeznania świadków świadczą o wykonywaniu przez niego pracy w szczególnych warunkach. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazał, że z tytułu zatrudnienia w Zakładach (...) pobierał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Nadto wskazał, że pracował w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, czyli 1 stycznia 1999 r., osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn (pkt 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (pkt 2). Z kolei po myśli ust. 2 tego przepisu emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z kolei przepis art. 32 powyższej ustawy w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. stanowi, że będącemu pracownikiem, o którym mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura, jeżeli osiągnął wiek emerytalny (60 lat) oraz posiada 25-letni okres zatrudnienia, a w tym, co najmniej 15 lat okresów pracy w warunkach szczególnych.

W sprawie bezspornym jest, że wnioskodawca spełnia przesłanki dotyczące wieku, nieprzystąpienia do OFE i posiada 25 lat ogólnego stażu zatrudnienia. Poza sporem jest również, że wnioskodawca wykazał 11 lat 9 miesięcy i 25 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

Natomiast istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy okres zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 17 października 1977 r. do dnia 31 marca 1985 r. w Zakładach (...) w Z. na stanowisku ślusarza, jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Zaliczenie bowiem powyższego okresu zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych pozwoliłoby wnioskodawcy na uzyskanie prawa do emerytury na podstawie powyższych przepisów.

Wnioskodawca zarzucił, że o wykonywaniu przez niego pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie świadczą zeznania świadków, z których wynika, że pracował w dużym zapyleniu, hałasie, wysokiej temperaturze, ulatniały się opary chemiczne i bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Nadto przemawia za tym pobieranie przez niego dodatku za pracę w szkodliwych warunkach.

Zarzuty wnioskodawcy są nietrafne.

Na wstępie należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07).

Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należy stwierdzić, że ustawodawca w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Oznacza to, że wymienione w nim prace stanowią katalog zamknięty i tym samym wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Przy czym wykonywanie pracy określonej w tym rozporządzeniu niejako zwalnia ubezpieczonego z wykazania, iż wykonywana praca związana jest ze znaczną szkodliwością dla zdrowia, czy też czynnikami ryzyka, które mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, czy też o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Sam fakt wykonywania pracy określonej w rozporządzeniu jest wystarczający do uznania jej za pracę w szczególnych warunkach. Tym samym wykonywanie pracy nie opisanej w powyższym rozporządzeniu, nawet przy wykazaniu, iż wiązało się to ze znaczną szkodliwością dla zdrowia, nie pozwala na zakwalifikowanie jej do prac w szczególnych warunkach, czy też w szczególnym charakterze. Możliwość więc uznania danego rodzaju pracy za pracę w szczególnych warunkach ma charakter formalny, a więc jest niezależne od rzeczywistych warunków wykonywania pracy w zakładzie pracy np. rozmiaru hałasu, zakurzenia, wysokiej temperatury, czy też innych niekorzystnych czynników dla zdrowia. Dla nabycia uprawnień emerytalnych zatem istotne jest wyłącznie wykonywanie pracy określonej w powyższym rozporządzeniu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy należy stwierdzić, że słusznie Sąd I instancji stwierdził, że wnioskodawca, pracując na stanowisku ślusarza, nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie. Należy zauważyć, że wnioskodawca w toku postępowania konsekwentnie podtrzymywał, że pracował jako ślusarz, co potwierdza również świadectwo pracy oraz zeznania świadków. Tymczasem praca ślusarza nie została określona w powyższym rozporządzeniu, a więc nie została uznana przez ustawodawcę, jako praca w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje tego, iż wykonywanie przez wnioskodawcę pracy ślusarza było związane ze znaczną szkodliwością dla jego zdrowia, tym bardziej, że wykonywał ją w sąsiedztwie stanowisko spawalniczych. Jednak, jak wyżej wskazano, dla wykazania wykonywania pracy w warunkach szczególnych, nie tyle istotne są warunki wykonywania danej pracy, ale jej rodzaj i charakter, który musi odpowiadać pracy określonej w rozporządzeniu.

Poza tym należy podkreślić, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, to jest rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych. Wobec tego sam fakt, iż wnioskodawca w spornym okresie zajmował stanowisko ślusarza nie przesądza jeszcze o tym, iż nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach np. pracy spawalniczej. Jednak taką rozbieżność wnioskodawca powinien wykazać, reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 232 kpc) bowiem zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje także zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania od decyzji organów rentowych. Tymczasem, jak wyżej wskazano, zarówno wnioskodawca, jak i świadkowie, zgodnie twierdzili, że w spornym okresie wykonywał pracę ślusarza.

Powyższego nie podważa fakt, iż wnioskodawca w spornym okresie otrzymywał dodatek z tytułu pracy w szkodliwych warunkach. Celem bowiem tego dodatku jest zrekompensowanie pracownikowi zagrożenia i uciążliwości

wynikających z wykonywanie danej pracy. Jednak jego otrzymywanie nie jest tożsame z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, gdyż o tym decyduje wyłącznie powyższe rozporządzenie.

Nadto należy zauważyć, że wnioskodawca nie przedstawił w sprawie świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych za sporny okres. Co prawda brak takiego świadectwa nie pozbawia wnioskodawcy możliwości wykazania wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Jednak jest to dodatkowa okoliczność świadcząca o nie wykazaniu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Tym bardziej, że w świadectwie pracy za sporny okres znajduje się rubryka o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, której pracodawca nie wypełnił. Sam więc pracodawca, wystawiając świadectwo pracy, uznał, że wnioskodawca nie wykonywał w spornym okresie pracy w szczególnych warunkach.

Reasumując, należy stwierdzić, że wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie praca ślusarza, nie jest pracą w warunkach szczególnych, wobec czego okres jej wykonywania nie podlega zaliczeniu do okresów pracy w szczególnych warunkach, co oznacza, że wnioskodawca nie wykazał przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych i tym samym nie przysługuje mu prawo do wcześniejszej emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację wnioskodawcy jako bezzasadną.

R.S.